

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Історичний факультет
Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О.А. Кузнецова

«27 серпня 2019 р.»

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Ступінь магістра

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 052 Політологія

052 Політологія

освітня програма Політологія

2019-2020 навчальний рік

Розробник: Седляр Юлія Олександрівна, професор кафедри політології, доктор політичних наук, доцент _____
(Седляр Ю.О.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ (Ніколаєнко Н. О.)

«27» серпня 2019 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
	<u>05 Соціальні та-поведінкові науки</u>	ДФН	
Кількість кредитів – 7	Шифр і найменування підготовки: <u>052 Політологія</u>	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання, творче завдання, есе.		V-й	
Загальна кількість годин – 210		<i>Семестр</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 5		Ступінь <u>магістра</u>	1-й
	<i>Лекції</i>		
	16 год.		-
	<i>Семінарські заняття</i>		
	14 год.		-
	<i>Самостійна робота</i>		
	180 год.		-
	<i>Загальний обсяг:</i> 210 год.		
Вид контролю: іспит			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для ДФН (30 год. : 180 год. (14% : 86%)).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Метою курсу є ознайомлення студентів з широким спектром наукового інструментарію, який використовується у сучасних дослідженнях, оцінках і прогнозуванні політичних процесів. У зв'язку з цим розкриваються ключові поняття, пов'язані з методичним забезпеченням прикладних політологічних досліджень, вивчаються базові прийоми обробки різних типів інформації і правила підготовки відповідних аналітичних висновків. В ході семінарських занять і виконання навчальних завдань студенти набувають навиків практичного застосування методик контент-аналізу, івент-аналізу, когнітивного картування і експертних оцінок, а також досвіду індивідуальної та колективної роботи над дослідницьким проектом, оформлення і представлення його результатів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування методолого-дослідницької культури майбутніх політологів. Їх гіпотетичний професійний успіх пов'язаний, насамперед, з наявністю у сучасного випускника вищого навчального закладу розвиненого теоретичного мислення. Формування цієї якості потребує засвоєння студентом теорії і методології соціально-політичного дослідження як ідейно-наукового феномену. Як і зазвичай, викладання та засвоєння цього теоретичного курсу здійснюється стадіями відомої тріади І.-Г. Песталоцці: (1) виклад теоретичної ідеї - (2) розумове засвоєння теоретичної глибини ідеї - (3) формування культури теоретичного мислення.

Серед **завдань** курсу можна визначити:

- сприяти поглибленню знань студентів, одержаних ними в результаті засвоєння теоретичних курсів дисциплін політологічного циклу;
- придбання навичок самостійної аналітичної роботи у сфері політичної практики;

- отримання умінь використовувати прикладний дослідницький інструментарій для аналізу поточних політичних процесів.

Передумови для вивчення дисципліни: Дисципліна базується на знаннях студентів з курсів «Філософія», «Загальна теорія політики», «Історія зарубіжних політичних вчень», «Політологія», «Партологія», «Політичні інститути і процеси», «Теорія та історія міжнародних відносин», «Теорія і практика політологічних досліджень Ч. 1».

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 210 годин / 7 кредитів.

Очікувані результати навчання:

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями*:

- комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації;
- фундаментальне знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології;
- вільне володіння категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки;
- застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- теоретико-методологічні засади сучасного соціально-політичного дослідження;
- основні поняття, пов'язані з методичним забезпеченням політичних досліджень;
- методики і техніки збору, обробки і аналізу емпіричної інформації з політичної проблематики;
- знати специфіку політологічної і соціологічної методик прикладного аналізу внутрішньокрайнових та міжнародних відносин та інституцій;
- розуміти правила складання аналітичних документів в галузях своєї практичної діяльності, а також у контексті окремих областей державної політики.

• II. Фахові:

- організовувати науково-дослідний процес у своїй галузі майбутньої діяльності;
- користуватися найбільш поширеними видами прикладних аналітичних методик;
- навчитися правильно оформляти і представляти результати проведених досліджень;
- брати участь у процесі організації і розробки методики своєї роботи на дослідницькій і завершальній стадіях науково-дослідного процесу;
- застосовувати конкретно-наукові емпіричні методи, прийоми і процедури у соціально-політичних дослідженнях;
- складати соціологічні методики наукового дослідження конкретних соціально-політичних обставин;
- користуватися документальними і літературними джерелами інформаційного самозабезпечення у своїх соціально-політичних дослідженнях;
- залучатися до досвіду «командної роботи» в процесі виконання дослідницького проекту.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит1. Теоретико-методологічна частина дисципліни

Тема 1. Методологія соціально-політичних досліджень як цілісна концепція

Поняття наукового дослідження. Проблема співвідношення парних понять у науковому дослідженні: теорія - метод, методологія - світогляд. Методологія соціально-політичного дослідження як політолого-соціологічна та науково-педагогічна дисципліна. Зміст, структура та функції методології соціально-політичного дослідження.

Кредит 2. Концепція політичного дослідження

Тема 2. Концепція процесу соціально-політичного дослідження

Загальна характеристика процесу соціально-політичного дослідження як форми наукового пізнання. Цілеспрямованість та організованість як основні ознаки соціально-політичної дослідницької роботи. Точність, розміреність та ієрархічна організованість усього процесу дослідницької роботи у проблемних контекстах політології та політичної соціології. Основні методи і процедури в соціально-політичних дослідженнях. Способи забезпечення єдності теорії та практики, структурності та етапності в соціально-політичних дослідженнях. Джерела інформації і реалізація теоретико-методологічних засад соціально-політичного дослідження.

Кредит 3. Концептуалізація, конкретизація і операціоналізація

Тема 3. Оперування методами наукового пізнання в соціально-політичному дослідженні

Вихідні положення про специфіку буття методів наукового пізнання. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Три групи загальних методів наукового пізнання: загальнофілософські, теоретичні, емпіричні, праксеологічні, специфічні, наукогалузові, ситуаційні. Детальна характеристика даних методів у пізнавальних контекстах окремих соціально-політичних наук сучасності. Специфіка оперування деякими з цих методів у суто соціально-політичному дослідженні.

Кредит 4. Наукові прийоми та процедури у політичних дослідженнях

Тема 4. Конкретно наукові прийоми та процедури у методиці соціально-політичного дослідження

Науково-пізнавальний зміст тріади “метод - методика - методологія”. Метод як спосіб мислення і дії. Методика як сукупність споріднених (мінімум: рядоположних) методів. Методологія як вчення про методи наукового пізнання та про сукупність окремих методів, застосовуваних лише/переважно в одній науці. Найширший підхід до методики, - як до системи дослідницьких правил використання методів, прийомів та операцій. Конкретно наукові методичні прийоми на основі загальнонаукового пізнання соціально-політичних реалій політичної практики. Детальніше про групи методичних прийомів: аналітичні, документальні.

Кредит 5. Операціоналізація методів і методик у політологічних дослідженнях

Тема 5. Методологія порівняльного соціально-політичного дослідження

Порівняння як метод і процедура абстрактно взятого наукового дослідження. Компаративістика у методології соціально-політичних досліджень. Запитальна структура компаративістської методології: 1) якою є принципова побудова досліджуваного соціально-політичного об'єкта? 2) яким є внутрішній механізм/джерело досліджуваного соціально-політичного об'єкта? 3) якою є система взаємозв'язків досліджуваного соціально-політичного об'єкта з суміжними об'єктами, предметами, явищами навколишнього світу? Інституційні кроки порівняльного соціально-політичного дослідження: концептуалізація, операціоналізація. Методико-методологічні проблеми порівняння: порівняльність, еквівалентність, універсальність, вимірювальність, поліінтерпретаційність, аналітична варіативність. Види порівняльних досліджень: бінарне, регіональне, глобальне, кростемпоральне.

Соціологічна методика політологічного дослідження: класифікація, структура та основні елементи.

Кредит 6. Методи і методики аналізу світових політичних процесів

Тема 6. Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин і політико-світових інститутів

Методологія співвідношення аналітичних рівнів: теоретико-пізнавальний, праксеологічний, емпірико-прикладний. Соціально-політичні методики аналізу міжнародних відносин та інституцій на зовнішньополітичному просторі абстрактно взятої країни: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування, case study. Специфіка застосування соціально-політичної методології соціологічних методик до політико-правових та інституційних організацій типу ООН, ОБСЄ, Міжнародний Суд з прав людини тощо. Основні форми застосування соціолого-політичних методик до внутрішньокраїнових та міжнародних організацій: спрямований і не спрямований вплив, кількісний та якісний варіанти аналізу, когнітивний та варіативний підходи. Проблеми, пов'язані з розробкою “категорії аналізу”, виокремленням “одиниці аналізу” і встановленням “одиниць рахунку”: аналітичний контент-моніторинг, теоретичні засади та практичні ситуативи. Методика когнітивного картування зовнішньополітичних феноменів. Основні поняття цієї соціально-політичної методики: - “схема” (карта), “когнітивна карта”, “когнітивне картування”, “графічні карти”. Методика соціально-політичного “читання” усіх зазначених соціолого-когнітивних карт. Системний аналіз міжнародно-політичних процесів.

Кредит 7. Методика і методологія складання аналітичного документа

Тема 7. Методика і методологія розробки аналітичного документа при дослідженні областей державної політики

Область державної політики - соціологічна царина реалізації державою як регулюючою інституцією своїх соціумотворчих цілей, завдань і функцій. Класифікація областей державної політики: сферні, галузеві, проблемні. Методологічні квант-вимірювачі стану справ у просторі абстрактно взятої області державної політики: позитиви, негативи, ситуативи, гіпотетика, прогноз. Методика та методологія розробки й праксеологізації концепцій державної політики на площині області різних сфер, галузей та проблем соціально-політичного життя.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	у тому числі		
		лек	сем	срс
1	2	3	4	5
Кредит 1. Теоретико-методологічна частина дисципліни				
Тема 1. Методологія соціально-політичних досліджень як цілісна концепція	29	2	2	25
Усього годин	29	2	2	25
Кредит 2. Концепція політичного дослідження				
Тема 2. Концепція процесу соціально-політичного дослідження	29	2	2	25
Усього годин	29	2	2	25
Кредит 3. Концептуалізація, конкретизація і операціоналізація				
Тема 3. Оперування методами наукового пізнання в соціально-політичному дослідженні	29	2	2	25

Усього годин	29	2	2	25
Кредит 4. Наукові прийоми та процедури у політичних дослідженнях				
Тема 4. Конкретно наукові прийоми та процедури у методиці соціально-політичного дослідження	29	2	2	25
Усього годин	29	2	2	25
Кредит 5. Операціоналізація методів і методик у політологічних дослідженнях				
Тема 5. Методологія порівняльного соціально-політичного дослідження	29	2	2	25
Усього годин	29	2	2	25
Кредит 6. Методи і методики аналізу світових політичних процесів				
Тема 6. Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин і політико-світових інститутів	29	2	2	25
Усього годин	29	2	2	25
Кредит 7. Методика і методологія складання аналітичного документа				
Тема 7. Методика і методологія розробки аналітичного документа при дослідженні областей державної політики	36	4	2	30
Усього годин	36	4	2	30
Разом	210	16	14	180

Заочна форма навчання

Немає

4. Теми лекційних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретико-методологічна частина дисципліни		
1.	Тема 1. Методологія соціально-політичних досліджень як цілісна концепція	2
Кредит 2. Концепція політичного дослідження		
2.	Тема 2. Концепція процесу соціально-політичного дослідження	2
Кредит 3. Концептуалізація, конкретизація і операціоналізація		
3.	Тема 3. Оперування методами наукового пізнання в соціально-політичному дослідженні	2
Кредит 4. Наукові прийоми та процедури у політичних дослідженнях		
4.	Тема 4. Конкретно наукові прийоми та процедури у методиці соціально-політичного дослідження	2
Кредит 5. Операціоналізація методів і методик у політологічних дослідженнях		
5.	Тема 5. Методологія порівняльного соціально-політичного дослідження	2
Кредит 6. Методи і методики аналізу світових політичних процесів		
6.	Тема 6. Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин і політико-світових інститутів	2
Кредит 7. Методика і методологія складання аналітичного документа		
7.	Тема 7. Методика і методологія розробки аналітичного документа при дослідженні областей державної політики	4
Разом:		16

5. Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретико-методологічна частина дисципліни		
1.	Тема 1. Методологія соціально-політичних досліджень як цілісна концепція	2
Кредит 2. Концепція політичного дослідження		
2.	Тема 2. Концепція процесу соціально-політичного дослідження	2
Кредит 3. Концептуалізація, конкретизація і операціоналізація		
3.	Тема 3. Оперування методами наукового пізнання в соціально-політичному дослідженні	2
Кредит 4. Наукові прийоми та процедури у політичних дослідженнях		
4.	Тема 4. Конкретно наукові прийоми та процедури у методиці соціально-політичного дослідження	2
Кредит 5. Операціоналізація методів і методик у політологічних дослідженнях		
5.	Тема 5. Методологія порівняльного соціально-політичного дослідження	2
Кредит 6. Методи і методики аналізу світових політичних процесів		
6.	Тема 6. Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин і політико-світових інститутів	2
Кредит 7. Методика і методологія складання аналітичного документа		
7.	Тема 7. Методика і методологія розробки аналітичного документа при дослідженні областей державної політики	2
Разом:		14

7. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретико-методологічна частина дисципліни		
1.	Тема 1. Методологія соціально-політичних досліджень як цілісна концепція	25
Кредит 2. Концепція політичного дослідження		
2.	Тема 2. Концепція процесу соціально-політичного дослідження	25
Кредит 3. Концептуалізація, конкретизація і операціоналізація		
3.	Тема 3. Оперування методами наукового пізнання в соціально-політичному дослідженні	25
Кредит 4. Наукові прийоми та процедури у політичних дослідженнях		
4.	Тема 4. Конкретно наукові прийоми та процедури у методиці соціально-політичного дослідження	25
Кредит 5. Операціоналізація методів і методик у політологічних дослідженнях		
5.	Тема 5. Методологія порівняльного соціально-політичного дослідження	25
Кредит 6. Методи і методики аналізу світових політичних процесів		
6.	Тема 6. Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин і політико-світових інститутів	25
Кредит 7. Методика і методологія складання аналітичного документа		
7.	Тема 7. Методика і методологія розробки аналітичного документа при дослідженні областей державної політики	30
Разом:		180

8 Індивідуальне науково-дослідне завдання

Есе, мультимедійна презентація творче завдання, індивідуальне завдання, наукові конференції, конспект першоджерел, творче завдання, захист реферату, дослідницька робота.

Основні принципи розробки електронних презентацій

- * Оптимальний обсяг. Інформація подається невеликими логічно завершеними блоками-слайдами (не більше 10).
- * Доступність. Забезпечувати розуміння кожного слова, речення, поняття.
- * Науковість. Яскраві малюнки не повинні суперечити реальним фактам.
- * Врахування особливості сприйняття інформації з екрана. Текстову інформацію варто звести до мінімуму, замінюючи її схемами, рисунками, фрагментами фільмів.
- * Зацікавленість. Включення (без шкоди науковому змісту) у презентацію смішних, цікавих сюжетів.
- * Краса та естетичність. Неабияку роль відіграють кольорові сполучення і дотримання стилю в оформленні слайдів, музичний супровід.

Поради тим, хто створює презентації

Дотримуйтеся єдиного стилю оформлення. Уникайте стилів, які будуть відвертати увагу від самої презентації. Допоміжна інформація не повинна переважати над основною (текст, малюнки).

Для фону використовуйте більш холодні тони; для фону і тексту – контрастні кольори. На одному слайді не більше трьох кольорів: для фону, для заголовка, для тексту.

Використовуйте за призначенням (можливості комп'ютерної анімації). Не зловживайте різними ефектами: не повинні відвертати увагу від змісту інформації.

Використовуйте короткі слова і речення. Заголовки повинні привертати увагу аудиторії.

У центрі слайду повинна знаходитися найважливіша інформація. Якщо розміщений малюнок, то текстова інформація знаходиться під ним.

Шрифт для заголовка (розмір) – не менше 24; для тексту – не менше 18. Не слід змішувати різні типи шрифтів. Для виділення інформації (слова) потрібно використовувати жирний шрифт, курсив або підкреслення.

Способи виділення інформації: рамки, заливку, стрілки, штриховку, різні кольори. діаграми, малюнки, схеми, ілюстрації найважливіших фактів.

Не заповнювати слайд великою кількістю інформації. Презентація повинна включати висновки та список використаних джерел

Методи навчання

Основними формами проведення занять є: лекції, практичні заняття, самостійні заняття.

Лекції складають основу теоретичної підготовки студентів. Вони повинні давати студентам фундаментальні знання з предмету, розкрити найбільш складні питання учбового матеріалу, сприяти розвитку мислення студентів, розумінню ними природи глобальних змін, що відбуваються сьогодні в світі та носити проблемний характер. Рівень проблемності лекції має підвищуватися на кожному наступному курсі навчання.

Практичні заняття проводяться з основних та найбільш складних тем або розділів навчальної програми.

Мета практичного заняття - поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані на лекціях, групових заняттях та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, а також прищеплювати студентам навички самостійного пошуку, удосконалення, узагальнення та викладу матеріалу в усній формі. На семінари необхідно виносити основні питання теми, які потребують обґрунтування та розуміння.

У процесі проведення лекційних та практичних занять застосовуються такі методи інтерактивного навчання:

- індивідуально-контрольна співбесіда.

- логічні вправи.
- тести контролю знань.
- ділові ігри.
- тренінги.
- ситуаційні завдання.
- друковані роздаткові матеріали.

Консультація є однією з форм керівництва роботою студентів і надання їм допомоги в самостійному вивченні навчального матеріалу.

Консультації проводяться регулярно під час самостійної роботи і носять переважно індивідуальний характер. У разі поглиблення і закріплення знань, вироблення в студентів навичок збору, аналізу та узагальнення інформаційного матеріалу, підготовки доповідей і повідомлень, придбання і вдосконалення навичок публічних виступів, ведення наукових дискусій, консультації здійснюються науковими працівниками та керівним складом кафедри.

Самостійна робота є додатковим методом вивчення учбового матеріалу та служать для цілеспрямованої підготовки студентів до майбутньої практичної діяльності. Вони повинні бути спрямовані на вдосконалення знань студентів, розвивати в них здатність самостійно осмислювати вивчений матеріал, формувати навички аналізу, пошуку методів вирішення завдань, розвивати творче мислення, сприяти розвитку таких якостей, як організованість, старанність, наполегливість, цілеспрямованість.

Самостійні заняття проводяться під керівництвом викладача. Для проведення всіх видів занять з курсу розробляються лекції, плани семінарів, плани самостійних занять, методичні розробки, плани проведення занять. Методичні розробки затверджуються завідувачем кафедри.

Вивчення курсу здійснюється, крім лекційних та практичних занять, у таких формах самостійної роботи студентів:

- самостійна робота з політологічною літературою, конспектування першоджерел;
- написання есе;
- підготовка рефератів, захист їх;
- розв'язування логічних вправ, тестів;
- складання словника;
- упорядкування інформації про зарубіжних та вітчизняних українських політичних аналітиків та їх школи і напрямки;
- проведення політологічного дослідження.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням

поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредиту.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кредити	Кредит 1	Кредит 2	Кредит 3	Кредит 4	Кредит 5	Кредит 6-	Кредит 7-	Накопичувальні бали
Теми	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
Відповіді на семінарських заняттях	17	17	17	17	17	17	18	120
Самостійна робота (есе, творче завдання, конспект першоджерела, поняття)	50	50	50	50	50	50		300
ІНДЗ (підготовка реферату / доповіді / презентації)	50		50					100
Поточне тестування	30		30					60
Контрольна робота	60		60					120
Разом	700							
Середній бал	100							

10. Засоби діагностики

Індивідуальне завдання, творча робота, самостійна робота, есе, контрольна робота, дослідницька робота.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

12. Рекомендована література

Базова

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу– К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
2. Каламбет С.В. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. / С.В. Каламбет, С.І. Іванов, Ю.В. Півняк Ю.В. – Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. – 191 с.
3. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т.І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
4. Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Славенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навчальний посібник. - К.: Лібра, 2004. - 344 с.

5. Сурмін Ю. Майстерня вченого: Підручник для науковця. - К.: Навч. метод центр освіти в Україні, 2006. - С.120-207.

Допоміжна

1. Contemporary Political Analysis //J. C. Charlersworth (ed). N.Y. - 1977. - P. 2-10.
2. Fahly J., Fahly N. Research Methods in International Relations / J. Fahly, N. Fahly // A.Groom, C. Mitchell International Relation Theory. - L.,1978.
3. North R. C, Holsti O. R. (eds.). Content Analysis. A handbook with applications for the study of international crisis / R. C. North, O. R. Holsti. - N.Y., 1963.
4. Wildawski A. Speaking Truth to Power. The art and Craft of Policy Anaysis / A. Wildawski – New Brunswik, 1987.
5. Winter D. G., Stewart A. J. Content Analysis as a Technique for Assessing Political Leaders/ D.G. Winter, A.J. Stewart // A Psychological Examination of Political Leaders. -N.Y., 1977.
6. Young O. R. Systems of Political Science / O. R. Young // Politics and Nature of Approaches to Analysis. Pinceton, 1967. - P. 14-95.
7. Zinnes D. The Expression and Perception of Hostility in Prewar Crisis: 1914 // Singer D. Quantitative International Politics: Insights and Evidence. N.Y., 1968. - P. 88-119.

13. Інформаційні ресурси

1. Мічиганський університет (США)
<http://www.wmich.edu/politics/resources/resource.html>
2. Колорадо університет в Булдепе (США) <http://osiris.colorado.edu/LAB>
3. Арізонський університет (США) [http://www.hogben.ru/deps/poldir/net/
http://www.arizona.edu/](http://www.hogben.ru/deps/poldir/net/http://www.arizona.edu/)
4. <http://ec.europa.eu/> – European Commission [Official website].
5. <http://rtais.wto.org/> – Regional Trade Agreements Information System. WTO [Official website]
6. <http://stats.oecd.org> – Organisation for economic co-operation and development [Official website].
7. <http://www.asean.org> – ASEAN [Official website].
8. <http://econ.worldbank.org> – The World Bank [Official website]
9. <http://www.eib.org> – EIB [Official website]
10. <http://www.nafta-sec-alena.org/> – NAFTA Secretariat [Official website]
11. <http://unctad.org> – United Nations Conference on Trade and Development [Official website]